

TIBBİ İNGİLİZCE

Grammer - Sözlük

Mustafa İbrahim Yılmaz

(med-im):
Medikal İngilizce Merkezi

İngilizce Gramer - Sözlük
Mustafa İbrahim Yılmaz

ISBN 975-93206-0-6??????????

(med-im):

Medikal İngilizce Merkezi Yayınları: 2
© Bu kitabın tüm yayın hakları MEDİM'e aittir.
Birinci Baskı Ankara, Şubat 2007

Kapak Tasarım ve Ofset Hazırlık
Düş Atelyesi (312) 215 70 37

Baskı
Pelin Ofset (312) 418 70 93

(med-im):

Strazburg Caddesi, 16/28
Sıhhiye - Ankara
Tel: (312) 232 32 83
e-mail:medim@ada.net.tr
www.medikaling.com

İçindekiler

ÖNSÖZ	5
-------------	---

BÖLÜM I

1. TENSES IN ENGLISH – ETKEN ÇATI	7
2. MODAL VE MODAL BENZERİ YAPILAR	19
3. PASSIVE VOICE – EDİLGEN ÇATI	27
4. EŞ YAPILAR	33
5. “THAT” İLE KURULAN DİĞER YAPILAR VE BENZERLERİ	36
6. SORU KELİMELERİ İLE KURULAN CÜMLELER	43
7. “EVER” İLE BİTEN KELİMELERLE KURULAN ÖBEKLER VE CÜMLELER	44
8. AS	46
9. RELATIVE CLAUSES – SIFAT CÜMLECİKLERİ	51
10. BAĞLAÇLAR	61
11. CONDITIONALS – KOŞUL CÜMLECİKLERİ	89
12. REDUCTION OF CLAUSES – CÜMLELERİN KISALTILMASI.....	96
13. CAUSATIVE – ETTİRGEN YAPI	98
14. İFADE EKONOMİSİ	100
15. SUFFIXES – SONEKLER	104
16. PREFIXES – ÖNEKLER	108
17. NOMINALIZATION – TAMLAMA OLUŞTURMA	110
18. PARTICIPLES	115
19. INVERSION – DEVRİK CÜMLE	126

BÖLÜM II
ALİŞTIRMALARIN YANIT ANAHTARI

1. TENSES IN ENGLISH – ETKEN ÇATI	133
2. MODAL VE MODAL BENZERİ YAPILAR	140
3. PASSIVE VOICE – EDİLGEN ÇATI	142
4. EŞ YAPILAR	145
5. “THAT” İLE KURULAN DİĞER YAPILAR VE BENZERLERİ	146
6. SORU KELİMELERİ İLE KURULAN CÜMLELER	149
7. “EVER” İLE BİTEN KELİMELERLE KURULAN ÖBEKLER VE CÜMLELER	150
8. AS	151
9. RELATIVE CLAUSES – SIFAT CÜMLECİKLERİ	154
10. BAĞLAÇLAR	159
11. CONDITIONALS – KOŞUL CÜMLECİKLERİ	172
12. REDUCTION OF CLAUSES – CÜMLELERİN KISALTILMASI	175
13. CAUSATIVE – ETTİRGEN YAPI	176
14. İFADE EKONOMİSİ	177
17. NOMINALIZATION – TAMLAMA OLUŞTURMA	180
18. PARTICIPLES	183
19. INVERSION – DEVRİK CÜMLE	189
 BÖLÜM III	 193
 SÖZLÜK	 212

Önsöz

Bu kitap, uzun yıllardır verdiğimiz Tıbbi İngilizce derslerinde edinmiş olduğumuz deneyimlerin ürünüdür. Amacımız, öğrencilerin çeviri derslerinde gördükleri gramer kalıplarını bir araya getiren, gereğinde başvurabilecekleri ayrıntılı bir kaynak oluşturmaktır. Kitap, Tıbbi İngilizcede kullanılan gramer kalıplarını öğrenmek, gözden geçirmek ya da hatırlamak için ders desteği olmadan da kullanılabilir.

Öncelikle, Tıbbi İngilizceyle neyin kastedildiğini açıklamak gerekir. “ESP” (English For Specific Purposes) bağlamında ele alınabilse de, Tıbbi İngilizceyi bir altdil ya da üstdil gibi görmemek gerekir. Aslında Tıbbi İngilizce, genel olarak akademik İngilizceden farklı bir şey değildir. Bu noktada da akademik İngilizceyi tanımlamak gerekiyor. Akademik İngilizcenin konuşma dilinden, daha çok biçem ve sözcük seçimiyle ayrıldığını söyleyebiliriz. Akademik İngilizcede konuşma dilinde fazla kullanılmayan belli gramer kalıplarına ağırlıklı olarak yer verilir ve sözcüklerin de daha az bilinen eşanlamlıları yeğlenir. Örnek vermek gerekirse, varsaymak anlamında en çok bilinen kelime olan “suppose” değil, daha az bilinen “presume”, “assume”, “postulate” gibi sözcükler kullanılır. Tıbbi İngilizce ile örneğin hukuk ya da mühendislik İngilizcesi arasında bu yönden büyük bir fark yoktur. Hepsi bu ortak dile, yani akademik İngilizceye kendi terminolojilerini ekler. Tıp terminolojisi ise daha çok Yunanca ya da Latince kökenli sözcüklerden oluşur. Tıp dilinde teknik terminoloji çok zengin olduğundan, metinleri çevirebilmek için daha sınırlı bir İngilizce yeterli olabilir. Örneğin sosyal bilimler, gramer ve sözcük dağarcığı bakımından çok daha kapsamlı olduğu

ve konuşma diliyle daha çok örtüştüğü için, sosyal bilim konularında çeviri yapmak nispeten daha zordur.

Şimdi biraz da bu kitabın nasıl kullanılacağı üzerinde duralım. Her gramer kalıbı verildikten sonra konu, yanıtları kitabın sonunda (II. Bölüm) verilen çeviri alıştırmalarıyla pekiştirilmeye çalışılmıştır. Alıştırmaların bir avantajı da, hemen hemen tümünün tıp kitapları ve dergilerinden alınmış olmasıdır. Yani, alıştırmaya cümleleri sadece kalıba örnek vermek için uydurulmuş yapay cümleler değildir. Ayrıca III. Bölüm'de çeviri alıştırmaları yapmak için daha uzun pasajlar da var. Kitabın ikinci kısmı da Tıbbi İngilizce'de en çok kullanılan sözcüklerin yer aldığı sözlüğü içeriyor. Sözlüğü kullanmadan önce başındaki notu okumanızı öneririz.

İyi çalışmalar...

BÖLÜM I

1. TENSES IN ENGLISH – ETKEN ÇATI

Tıbbi metinlerde bazı zaman kipleri diğerlerinden daha fazla kullanılır. Yani ağırlıklı olarak “the simple present tense”, “the simple past tense”, “the present perfect tense”, “the future simple” tercih edilir. Bu nedenle alıştırmaya sayısı da konunun önemine göre değişecektir.

1.1. The Simple Present Tense

1.1.a. *Türkçedeki geniş zaman kipi gibi düşünülebilir. Genel doğruları ifade etmek için kullanılır.*

□ *Lyme borreliosis affects mainly the skin, the nervous system, the heart, and the joints.*

“Lyme borreliosis” esas olarak cilt, sinir sistemi, kalp ve eklemleri etkiler.

Alıştırmalar

1. Does the pain radiate to gluteal region, thighs, or legs?
2. The male appears to be the biologically weaker sex.
3. Recurrent allergic rhinitis in early childhood is a common cause of adenoidal hypertrophy and obstruction of the nasal passages.
4. The characteristic features of the infection with varicella-zoster virus are encephalitis, low birth weight, hypoplastic limbs, skin deformities and choroidoretinitis.

1.1.b. **Belirli aralıklarla gerçekleşen, alışkanlığa dönüşmüş ya da otomatikleşmiş olguları anlatmada “frequency adverbs” (sıklık zarfları) ile birlikte kullanılır.**

- Haemorrhoidectomy frequently leads to postoperative pain.*
Hemoroidektomi sıklıkla postoperatif ağrıya neden olur.

Alıştırmalar

1. The tachycardia frequently subsides during the examination.
2. Sinus arrhythmia is rarely clinically obvious in adults.
3. Sinus bradycardia seldom gives rise to symptoms or undesirable haemodynamic effects.
4. Atrial tachycardia is often the consequence of an accelerated automatic focus in atria.

1.2. The Present Continuous Tense

1.2.a. Şu anda gerçekleşen eylemleri aktarmada:

- The physician is examining the patient at the moment.*
Doktor şu anda hastayı muayene ediyor.

Alıştırmalar

1. Is the pain increasing?
2. The nurse is dressing the wound right now.
3. The resident is taking fine needle biopsy from the thyroid gland.
4. The nurse is inserting the catheter into the vein.
5. The ophthalmologist is inspecting the patient's right eye.

1.2.b. **Türkçede “şu aralar” biçiminde ifade ettiğimiz zaman diliminde meydana gelen olaylardan bahsederken:**

- At present authorities are placing greater emphasis on earlier detection.*
Günümüzde yetkililer erken teşhise daha fazla önem veriyorlar.

Alıştırmalar

1. The interns in neurology clinic are working hard.
2. Many scientists are seeking a cure for AIDS.
3. The hospital staff is vaccinating the children in the city against cholera this week.
4. The professor from The John Hopkins Hospital is giving lectures about preventive medicine this week.
5. The newly developing countries such as Taiwan, South Korea, and Singapore are rapidly lifting themselves out of poverty.

1.2.c. Geleceğe yönelik plan ve programları ifade etmede:

- We are attending a conference tomorrow.*
Yarın bir toplantıya katılacağız.

Alıştırmalar

1. We are operating on the patient tomorrow morning.
2. We are transplanting the kidney tomorrow.
3. They are holding a symposium on new imaging techniques next week.
4. Forensic scientists are examining the wreckage for clues about the cause of the explosion this week.

1.3. The Present Perfect Tense

1.3.a. Geçmişte gerçekleşmiş; ancak ne zaman gerçekleştiğini kesin olarak bilmediğimiz olaylardan söz ederken:

- Five of the patients have undergone transplantation for end-stage liver disease.*
Son evre karaciğer hastalığı için hastalardan beşine transplantasyon yapıldı.

Alıştırmalar

1. Has the patient taken any analgesic?
2. Modern culture has put an additional pressure on the body's immune system.

1.3.b. Olayın getiği zaman diliminin henüz sona ermediği durumlarda “recently”, “lately” ve “this year/month/week” gibi ifadeler ile birlikte kullanılır.

- Even in the developing world, the health has improved in recent years.*
Gelişmekte olan ülkelerde bile son yıllarda sağlık düzeldi.

Alıştırmalar

1. Investigators have recently developed new imaging techniques.
2. The scientists have lately tested several therapeutic agents in clinical trials in patients with motor neuron disease.
3. Lung cancer death in males has increased dramatically in Britain during the 20th century.

1.3.c. Gemişte başlayıp günümüze kadar devam eden işi aktarıırken:

- To date, they have reported no late complications of splenosis or splenic cyst formation.*

şimdiye kadar splenozis ya da splenik kist oluşumu gibi ge dönemdeki komplikasyonları rapor etmediler.

Alıştırmalar

1. They have not found a cure for AIDS so far.
2. Up to now, they have administered neurotrophic factors subcutaneously.
3. As yet no convincing theory on structure-activity relationships in hallucinogenic drugs has emerged.

1.3.d. Geçmişte tamamlanmış olan işin süresini anlatırken “for” ya da “since” ile birlikte:

□ *The scientists have debated respiratory function and its effect on orofacial form for the past 100 years.*

Bilim adamları son 100 yıldır solunum fonksiyonu ve onun orafasial form üzerine etkisini tartışmaktalar.

Alıştırmalar

1. He has used corticosteroids since he graduated from high school.
2. For nearly a century, the term immunity has meant resistance to illness, usually infection.
3. The use of barbiturates has declined since the introduction of the hypnotic benzodiazepines.
4. Epidemics of infectious disease have been of importance since early in man's history.

1.3.e. Tamamlanan işin niceliğini belirtmede:

□ *Dr. Donald Smith has conducted two consecutive studies on surgical treatment of renal stones.*

Dr. Donald Smith, renal taşların cerrahi tedavisi ile ilgili art arda iki çalışma gerçekleştirdi.

Alıştırmalar

1. He has had two heart attacks in a month.
2. We have repeated the experiment three times to be sure.
3. The famous surgeon has made two operations with the new technique.
4. I have referred to three hospitals until the source of my pain is identified.

1.3.f. Etkisi süren bitmiş olayı aktarmada:

□ A-They look tired.

B-They have vaccinated children today.

A-Yorgun görünüyorlar.

B-Bugün çocukları aşıladılar.

Alıştırmalar

1. I do not feel good. I have been ill for most of the month.
2. I am exhausted. I have studied for the anatomy exam.
3. Tom is in the hospital. He has had a car accident.
4. Mary is in the asylum. She has had a nervous breakdown.

1.4. The Present Perfect Continuous Tense

1.4.a. “The Present Perfect Tense”in iki görevini daha iyi ifade ettiği kabul edilmektedir. Tamamlanmış olup etkisi süren olayı vurgulamak istediğimizde:

□ A-They look tired.

B- They have been vaccinating children against cholera.

A-Yorgun görünüyorlar.

B- Çocukları koleraya karşı aşıyorlardı.

1.4.b. Bir işin ne kadar sürdüğünü vurgulamak için:

□ They have been vaccinating the children since morning.

Sabahtan beri çocukları koleraya karşı aşıyorlar.

Alıştırmalar

1. He has been taking labetalol since last year.
2. I am exhausted. I have been studying for the anatomy exam.
3. We have been encountering dysentery for the last two years.

4. The investigation team has been following the study group for a decade.

5. She has been seeing a psychiatrist ever since her divorce.

1.5. The Simple Past Tense

1.5.a. *Gerçekleştiği zamanı kesin olarak tayin edebildiğimiz olayı ifade etmede:*

□ *They discovered the first cases of primary-resistant leprosy in 1977.*

İlk primer rezistan lepra vakalarına 1977’de rastladılar.

Alıştırmalar

1. The great London Smog caused a sudden increase in death in December 1952.

2. Histological examination revealed root surface resorption in 10 out of 11 teeth in the study group.

3. We analyzed risks in twins of patients with breast cancer at young ages or with testicular cancer.

1.5.b. *Geçmişteki alışkanlıklarımızı anlatırken “frequency adverbs” (sıklık zarfları) ile birlikte kullanılır.*

□ *He rarely smoked.*

Nadiren sigara içerdi.

“Simple Past Tense”in bu görevini “used to” yapısı da yerine getirebilir.

□ *Patients with diabetes used to inject insulin by themselves.*

Diabetli hastalar insülini kendileri enjekte ederlerdi.

Alıştırmalar

1. Measles often led to chronic suppurative otitis media in the past.

2. Tuberculosis usually caused deaths in the past.

3. Transplantation operations used not to be successful.
4. Before the discovery of antibiotics, people used to die of infection.

1.6. The Past Continuous Tense

1.6.a. *Geçmişte başlayıp, yine geçmişte belli bir zaman noktasında hâlâ devam eden eylemi aktarırken:*

- After 26 years, 41 subjects in the quitters group were still not smoking.*
Bırakan gruptaki 41 denek 26 yıl sonra bile sigara içmiyordu.

Alıştırmalar

1. Fifty million people were living in England and Wales in 1975.
2. We were still draining the wound at 9 p.m.
3. The patient was still sleeping two days after the operation.
4. Thousands of people were living in Gölcük before the earthquake.

1.6.b. *Devam eden olayı başka bir olay kesebilir. Bu durumda, devam eden olay “the past continuous tense”, onu kesen olay “the simple past tense” ile aktarılır. Ek olarak, hemen hemen aynı anda başlayıp aynı anda sonlanan ve bir süre devam eden olayların her ikisi de “while” ve “the past continuous tense” kullanarak aktarılır.*

- While they were operating on the patient, the electricity cut off.*
Onlar hastayı ameliyat ederken elektrik kesildi.

Alıştırmalar

1. While the rash was fading, lobar pneumonia appeared.
2. While we were preparing the intravenous solution, the fluid crystallized.
3. While the physician was performing auscultation, the patient was taking deep breath.
4. The patient had a heart attack while we were performing echocardiography.

1.7. The Past Perfect Tense

1.7. Geçmişte olan iki olayı karşılaştırırken daha önce gerçekleşeni aktarmada:

□ *He found that 20 percent of the mothers had taken a mild, harmless, sedative drug.*

Annelerin % 20'sinin hafif, zararsız ve sedatif bir ilaç aldığını keşfetti.

Alıştırmalar

1. He had presented to the hospital with fever and diarrhea before he died of a sudden cardiac shock.

2. He referred to our hospital because he had had flank pain.

3. The wounded man had been dead for an hour when the ambulance arrived.

4. The surgeons in prehistory had made many successful operations without sophisticated equipment.

5. Eligible subjects of both sexes had smoked at least 15 cigarettes a day.

1.8. The Past Perfect Continuous Tense

1.8. “Past Perfect Tense” ile anlatılan eylemin süresi önemli olduğunda:

□ *He had been lecturing on anatomy for ten years when he decided to change his subject.*

Branşını değiştirmeye karar verdiğinde on yıldır anatomi dersi veriyordu.

Alıştırmalar

1. He had been using this drug until he stopped it because of allergy.

2. He had been jogging for an hour when he injured his ankle.

3. She had been crying for two days when her condition was diagnosed as nervous breakdown.

4. Eligible subjects of both sexes had been smoking at least 15 cigarettes a day for one year.

1.9. The Future Simple

1.9.a. Kesinlik ifade edilirken:

Polyuria will lead to dehydration and electrolyte imbalance.

Poliüri dehidratasyona ve elektrolit dengesizliğine neden olur /olacaktır.

Alıştırmalar

1. Each patient will react to his disease and treatment differently.
2. The chancre will often disappear spontaneously within three to eight weeks.
3. The changes in less technologically advanced countries will be even more striking.
4. The physician's attitude toward patients with headache will almost certainly influence the results of the treatment.

1.9.b. Konuşma anında verilen kararlar:

We will take the child to the hospital.

Çocuğu hastaneye götüreceğiz.

Alıştırmalar

1. We will describe briefly the major components of the immune system now.
2. The professor will show the mechanism of defibrillator.

1.10. Going to

1.10.a. Planlanmış işlerden söz ederken:

They have bought some paint. They are going to paint the theater.

Boya aldılar. Ameliyathaneyi boyayacaklar.

Gördüğünüz gibi, “will” ve “going to” yapıları ile oluşturulan zaman kip-
lerinin İngilizcede görevleri farklı olsa bile, Türkçeye aynı sonek yani
-ecek ya da -acak ile aktarılır.

Alıştırmalar

1. We are going to discharge the patients in our clinic.
2. This new method is going to revolutionize the field of surgery.

1.11. The Future Continuous Tense

1.11. *Gelecekte belli bir zamanda devam edecek olan eylemi aktarırken:*

- They will be sitting in the outpatient clinic at this hour tomorrow.*
Yarın bu saatte poliklinikte oturuyor olacaklar.

Alıştırmalar

1. We will be conducting this study this time next year.
2. Investigators will be distributing questionnaires to patients this time next week.

1.12. The Future Perfect Tense

1.12. *Gelecekte bitmiş olacak olaydan bahsederken:*

- They will have updated this meta-analysis by January.*
Ocak ayında bu meta-analizi güncelleştirmiş olacaklar.

Alıştırmalar

1. We will have finished operation by six p.m.
2. We will have discharged the patient by tomorrow.
3. The patient will have died by the time the ambulance arrives.

1.13. The Future Perfect Continuous Tense

1.13. Gelecekte tamamlanacak olayın süresi önem kazandığında:

The patient will have been sleeping for 15 hours by 8.
Saat 8'e geldiğinde hasta 15 saat uyumuş olacak.

Alıştırmalar

1. The surgical team will have been operating for six hours by 9.
2. You will have been receiving treatment for two years by next summer.
3. The researchers will have been investigating HSV infections in this region for two years by next month.

2. MODAL VE MODAL BENZERİ YAPILAR

Aşağıda anlatılacak yapılar “obligation” (zorunluluk), “necessity” (gereklilik), “ability” (kapasite/yetenek), “possibility” (olasılık), “certainty” (kesinlik), “permission” (izin/yetki) ve “deduction” (çıkarım) başlıkları altında sınıflanacaktır. Bunların çoğu Türkçeye çevirildiğinde tam olarak ifade edilemezler. Örneğin zorunluluk aktaran yapıların İngilizcede görevleri farklı olmasına rağmen bunların çoğu Türkçedeki gereklilik kipi -meli, -malı ile ifade edilir.

2.1. Obligation – Zorunluluk

<i>Present</i>	<i>Past</i>
have to/has to	had to
must	had to
should	should have
ought to	ought to have

You have to examine the patient.
Hastayı muayene etmelisin.

The dose must not exceed 3 mg per day.
Doz günde 3 mg’ı aşmamalı.

Not: “Must” yapısının olumsuz hali yasaklama bildirir.

The therapy should be effective, practical, and inexpensive.
Tedavi etkin, pratik ve ucuz olmalı.

You ought to be on time.
Zamanında gelmelisin.

Zorunlulukta kullanılan “present modal” formlarından “must” konuşan kişinin otoritesini, “have to” dışarıdan bir otoriteyi ve “should/ought to” işin mantıklı yönünü vurgulasa da, tümü -meli/-malı soneklere kullanılarak Türkçeye çevirilmektedir.

You had to examine the patient.
Hastayı muayene etmek zorunda kaldın.

The dose shouldn't have exceeded 3 mg per day.
Doz 3 mg'ı aşmamalıydı.

The therapy should have been effective, practical, and inexpensive.
Tedavi etkin, pratik ve ucuz olmalıydı.

You ought to have been on time.
Zamanında gelmeliydin.

Not: “should” ve “ought to” yapılarının “past” formlarının olumsuz hali eleştiri, olumlu hali yapılması gereken işin yapılmadığını anlatır. Bu nedenle çevirilerinde dikkatli olunmalıdır.

Alıştırmalar

1. This patient must quit smoking immediately.
2. You should change the infusion set every seventy-two hours.
3. The nurses have to wear uniform on duty.
4. You ought to take vitamins.
5. The sample size should have been large.

2.2. Necessity – Gereklilik

Tıbbi metinlerde gereklik anlatmak için en sık kullanılan yapılar şunlardır:

need to
necessary

An adequate dose of analgesic needs to be given to the patient.
Hastaya yeterli dozda analjezik verilmesi gerekir.

It is clearly not necessary to increase the dosage.
Dozajı arttırmak kesinlikle gerekli değil.

Alıştırmalar

1. Vitamin A is necessary for normal growth of most cells of the body, especially epithelial cells.

2. Inotropic agents need to be given with careful monitoring of intravascular pressures.

3. Breathlessness needs to be assessed in terms of severity, duration and pattern.

4. It is necessary that you should supplement your diet with vitamins every day.

2.3. Ability – Kapasite/Yetenek

<i>present</i>	<i>past</i>
can	could
am/is/are able to	was/were able to-managed to
am/is/are capable of	was/were capable of

Bu kapasite gösteren formların tümü fiile ulanan -abilmek ya da -ebilmek ekleri ile Türkçeye aktarılır. “Present ability” aktaran “can”, “am/is/are+able to” ve “past ability” aktaran “could” yapıları olağan bir yeteneği yansıtırken “was/were+able to”, “managed to” ve “am/is/are+capable of” yapıları çaba gerektiren ve sıklıkla tekrarlanmayan kapasite ve yetenek formlarını temsil ederler. İlaveten bir sıfat olan “capable of” zöcüğü de kapasite ve yetenek bildirir. Yapılar arasındaki farkları Türkçeye aktarmamız olası değildir ancak farklılıklar cümle içeriklerinden kolayca anlaşılmalıdır.

The patient can answer the questions.

Hasta soruları yanıtlayabilir.

She is a very talented surgeon. She is able to cope with very difficult operations.

Çok yetenekli bir cerrahdır. Çok zor ameliyatların üstesinden gelebilir.

Pyrotherapy is capable of curing the primary tumor without increasing the occurrence of metastases.

Pyroterapi, metastaz oluşumunu arttırmadan primer tümörü tedavi edebilir.

Einstein could not speak until he was eight.

Einstein sekiz yaşına kadar konuşamadı.

□ *The patient with a broken leg was able to climb the stairs.*
Bacağı kırık olan hasta merdiveni çıkabildi.

□ *The patient managed to react to the bright light.*
Hasta parlak ışığa reaksiyon gösterebildi.

Alıştırmalar

1. Smoking can damage your health.
2. An antigen is capable of stimulating the immune system.
3. The walls of the large intestine are able to excrete an excess of calcium, iron and the heavy metals.
4. The liver is also capable of synthesizing vitamin A from carotene.
5. The liver is able to destroy or modify toxic substances in the body.
6. He was able to walk ten kilometers in his youth.

2.4. Possibility – Olasılık

<i>present</i>	<i>past</i>
may	may have
might	might have
could	could have

□ *Postoperative pain may cause anxiety to patients and doctors.*
Postoperatif ağrı, hastalar ve doktorların endişelenmesine neden olabilir.

□ *The geographical differences in incidence might reflect variation in familial, genetic, or environmental factors.*

İnsidanstaki coğrafi farklılıklar aile, genetik ya da çevresel faktörlerdeki çeşitliliği yansıtabilir.

□ *Screening may have detected a proportion of potential cases of congenital dislocation of the hip.*

Tarama, potansiyel konjenital kalça çıkığı vakalarının bir kısmını tespit etmiş olabilir.

□ *He might have needed further medication, but we decided to let the infection run in its course.*

Daha fazla medikasyona ihtiyaç duymuş olabilir. Ama biz enfeksiyonu kendi seyrine bırakmaya karar verdik.

☐ *Only a randomized double-blind study could have provided the answer as to the efficacy of this therapy.*

Bu tedavinin etkinliği hakkında yalnızca randomize çift kör bir çalışma bilgi verebilirdi.

Not: “Could have + past participle”, geçmişte gerçekleştirilememiş işler ya da kaçırılmış fırsatları ifade eder.

“Can”, hem kapasite hem de olasılık anlatabilir. Ancak aşağıdaki ilk örnekte olduğu gibi, koşulların elverişli olup olmadığını ya da ikinci örnekte olduğu gibi bir durumun ara sıra ortaya çıkma olasılığını aktarır.

☐ *You can easily diagnose patients with herniated disk in this hospital (because MRI is available in this hospital) .*

Bu hastanede, disk hernisi olan hastalara kolayca tanı koyabilirsin (Çünkü bu hastanede MRI mevcut) .

☐ *Measles can be quite dangerous (Sometimes they are quite dangerous) .*

Kızamık oldukça tehlikeli olabilir (Kızamık bazen oldukça tehlikelidir).

Perhaps/Possibly/Probably zarfları da olasılık anlatır. Muhtemelen kelimesi ile Türkçeye aktarılırlar.

☐ *Viral infection could possibly be the cause of this man's pyrexia.*

Bu adamın ateşinin sebebi muhtemelen viral enfeksiyon.

“likely + to infinitive” ve “likely + that + clause” yapılarıyla da olasılık aktarılabilir.

☐ *The dentist is likely to be late.*

Diş hekiminin geç kalması olasıdır.

☐ *It is likely that the patient will need a further operation.*

Hastanın bir ameliyata daha gereksinim duyması olasıdır.

□ *It is unlikely that the results will prove positive.*
 Sonuçların pozitif çıkması muhtemel değildir.

AlıŖtırmalar

1. Elderly patients may be more susceptible to the adverse effects of the tricyclics.
2. The disease may present after pregnancy or on starting estrogen therapy.
3. Chronic organ involvement may occur years after infection.
4. A small stone in the renal pelvis may remain there asymptotically, pass into the ureter or become impacted at the uretero-pelvic junction.
5. Pre-eclampsia is likely to occur earlier than 28 weeks.
6. It is likely that more than one factor operates in causing stone disease.
7. Digitalis is unlikely to be helpful in cases of constrictive pericarditis or in mitral stenosis without atrial fibrillation.
8. Elastin is extendable and probably contributes more than collagen to the normal breathing capacity.
9. Oral candidiasis may occur with higher doses.
10. Patients could have an intrinsic susceptibility to develop disease.

2.5. Certainty – Kesinlik

Kesinlik, “the simple present tense” ve “the future simple” zaman kiplerinin yanı sıra aŖağıdaki zarflarla da aktarılabilir.

certainly
 definitely
 clearly
 obviously
 really
 evidently

Yukarıda sıralanmış olan zarfların Türkçedeki karşılıkları açıklıkla, şüphesiz, kuşkusuz ya da apaçık bir biçimde olabilir.

The blood sample has obviously not arrived.

Kan örneğinin ulaşmadığı aşikar.

Mrs. Wilson certainly looks fresher this morning.

Bayan Wilson bu sabah kuşkusuz daha dinç görünüyor.

Alıştırmalar

1. The doctor was evidently upset about the death of the patients.
2. The accident was obviously the fault of the ambulance driver.

2.6. Permission – İzin/Yetki

Tıbbi yazılarda izin anlatmak için en sıklıkla “allow” ve “permit” fiilleri kullanılır.

The visitors are allowed in the hospital only in special circumstances.

Ziyaretçilerin yalnızca özel durumlarda hastaneye girmesine izin verilir.

The interns are allowed to treat the patients.

Son sınıf öğrencilerinin, hastaları tedavi etmesine izin verilmektedir.

Alıştırmalar

1. Patients are not allowed to eat food with additives.
2. Nurses are not permitted to leave the ward during lunch break.

2.7. Deduction – Çıkarım

Kuvvetli bir dayanağınızın olduğu durumlarda çıkarımda bulunmak için aşağıdaki “modal” yapıları kullanılır.

Present

Olumlu Olumsuz

must can not/could not

Past

Olumlu Olumsuz

must have can not/could not have

He has perspiration. He must have high fever.

Terliyor. Ateşi yüksek olsa gerek.

❑ *He looks lively. He cannot be ill.*

Canlı görünüyor. Hasta olamaz.

❑ *He was walking comfortably. He must have undergone a new operation.*

Rahat yürüyordu. Yeniden ameliyat olmuş olsa gerek.

❑ *He was still coughing. He cannot have taken his drugs on a regular basis.*

Hâlâ öksürüyordu. İlaçlarını düzenli kullanmış olamaz.

3. PASSIVE VOICE – EDİLGEN ÇATI

İngilizcede etken çatı edilgen çatıya şu şekilde dönüştürülür: Etken cümlelerin nesnesi, edilgen cümlelerin öznesi haline gelir. Sonra “to be” fiilinin uygun biçimi ve ana fiilin “past participle” şekli kullanılır. Edilgen çatı tıbbi metinlerde ağırlıklı olarak bulunmaktadır. Çünkü bu metinlerde bilimsel gerçekleri anlatırken işi yapan kişiye değil araştırılan ya da üzerinde çalışılan nesneye önem verilmekte ve bu yüzden nesnenin vurgulandığı edilgen çatılı tümceler tercih edilmektedir.

SUBJECT + the verb to BE + PAST PARTICIPLE

3.1. The Simple Present Tense

Surgeons obtain informed consent from patients before operation.

Operasyondan önce cerrahlar hastalardan onam alırlar.

Informed consent is obtained from patients before operation.

Operasyondan önce hastalardan onam alınır.

Alıştırmalar

1. Lyme borreliosis is transmitted by ticks.

2. Vitamin K is required for the formation of prothrombin.

3. Dust and germs are inhaled from the atmospheres and trapped in the nose.

4. In chronic cholestasis, the copper accumulation is ascribed to decreased excretion of copper by hepatocytes.

3.2. The Present Continuous Tense

The surgeon is operating on the patient at the moment.

Cerrah şu anda hastayı ameliyat ediyor.

The patient is being operated at the moment.

Hasta şu anda ameliyat ediliyor.

Alıştırmalar

1. The catheter is being inserted into the vein.
2. The lecture is being given by the recently appointed associate professor.
3. Greater emphasis is being placed on earlier detection at present.

3.3. The Present Perfect Tense

Medicine has wiped out smallpox.

Tıp çiçek hastalığını eradike etti.

Smallpox has been wiped out.

Çiçek hastalığı eradike edildi.

Alıştırmalar

1. Various outpatient procedures have been described for the treatment of symptomatic hemorrhoids.
2. Significant differences between men and women in cognitive function during hypoglycemia have not been previously reported.
3. Several serologic and immunohistochemical markers have been described for diagnosis and staging of genitourinary cancers.

3.4. The Simple Past Tense

The surgeon operated on the patient last night.

Cerrah hastayı dün akşam ameliyat etti.

The patient was operated on last night.

Hasta dün akşam ameliyat edildi.

Alıştırmalar

1. The protocol of the study was approved by the ethical committee.
2. Three patients were treated for constipation.
3. T tests were used to analyze differences within groups.

4. Two hundred volunteers were recruited through local advertisement.

5. Explanted liver samples were examined by electronmicroscopy.

3.5. The Past Continuous Tense

The surgeon was operating on the patient at 8.

Saat 8'de cerrah hastayı ameliyat ediyordu.

The patient was being operated on at 8.

Saat 8'de hasta ameliyat ediliyordu.

Alıştırmalar

1. The electricity cut off while the patient was being resuscitated.

2. Potassium stores were being depleted during his illness.

3. Starches were being consumed in large quantities in this area.

3.6. The Past Perfect Tense

The researcher had collected enough data.

Araştırmacı yeterli veri toplamıştı.

Enough data had been collected.

Yeterli veri toplanmıştı.

Alıştırmalar

1. Anterior cruciate rupture was confirmed by arthroscopy when the patient had been admitted to the hospital.

2. Mild, harmless, sedative had been taken by 20% of the mothers.

3.7. The Future Simple

They will take the patient to the theater.

Hastayı ameliyathaneye götürecekler.

□ *The patient will be taken to the theater.*
Hasta ameliyathaneye götürülecek.

Alıştırmalar

1. New antibiotics will be discovered in the next ten years.
2. The patient will be referred to a well-equipped hospital.

Not 1: “Will” ve “going to” yapısı aynı biçimde edilgen yapıya dönüştürülür.

Not 2 : Etken cümlelerin fiili iki nesne alıyorsa, nesnelere herhangi biri amaca uygun biçimde edilgen cümlelerin öznesi haline gelir.

□ *The nurse administered the medicine to the patient.*
Hemşire hastaya ilacı verdi.

□ *The patient was administered the medicine.*
Hastaya ilaç verildi.

□ *The medicine was administered to the patient.*
İlaç hastaya verildi.

Not 3: Tarafından anlamına gelebilen “by” yapısı İngilizcede işi yapan kişi önemli olduğunda ya da cümlelerin içeriğinden işi gerçekleştirenin kim olduğuna ulaşılmadığında kullanılır. Aşağıdaki iki cümledeki öznelerle dikkat ediniz.

□ *People grow rice in India.*
İnsanlar Hindistan’da pirinç yetiştirirler.

□ *Rice is grown in India.*
Pirinç Hindistan’da yetiştirilir.

□ *Fleming discovered penicillin accidentally.*
Fleming penisilini kazara keşfetti.

□ *Penicillin was discovered accidentally by Fleming.*

Penisilin Fleming tarafından kazara keşfedildi.

3.8. Modals

“Modal verb”lerin “present” biçimleri edilgen yapıya dönüştürülürken bunlara “be” ve ana fiilin “past participle” şekli eklenir.

□ *You must distinguish dementia from normal aging.*

Demansı normal yaşlanmadan ayırt etmelisiniz.

□ *Dementia must be distinguished from normal aging.*

Demans normal yaşlanmadan ayırt edilmelidir.

Bu yapıların “past” formlarına ise “been” ve ana fiilin “past participle” biçimi eklenir.

□ *The correct choice of dosage may have limited side-effects.*

Doğru dozaj seçimi, yan etkileri sınırlamış olabilir.

□ *Side effects may have been limited by the correct choice of dosage.*

Yan etkiler doğru dozaj seçimi ile sınırlanmış olabilir.

Alıştırmalar

1. Hemorrhoidectomy can be performed as a day-case procedure.
2. Any residual pain after hemorrhoidectomy can be adequately managed.
3. Lyme borreliosis can be divided into clinical stages.
4. About 94% of all benign renal cysts can be diagnosed with ultrasonography or CT scanning.
5. Immediately following such exercise the oxygen debt must be repaid.
6. Minoxidil should be combined with a beta-blocker and diuretic.
7. Sodium cromoglycate has to be used on a regular base.
8. Side effects, such as skin burning, could have been avoided by the application of lower doses of ultrasound.

3.9. Stative Passive

Edilgen çatıda kullanılan “past participle” bazen “adjective” (sıfat) görevi üstlenir.

□ *The wound is drained.*

Yukarıdaki cümlede “drain” fiilinin “past participle” formu bir sıfat gibi “wound” kelimesini tarif etmektedir. Öyleyse cümlenin çevirisi: “Yara direne”, olmalıdır.

Alıştırmalar

1. The bone is dislocated.
2. The wound is infected.

4. EŞ YAPILAR

İngilizcedeki birkaç farklı yapı Türkçede tek bir kalıp ile ifade edilebilir. İngilizce dil bilgisi kitaplarında “Noun Clause” bölümünde bulabileceğiniz “Introductory It” ve “That” ile başlayan isim cümleleri ve “Infinitive” bölümünde bulabileceğiniz mastarların kullanıldığı cümlelerin Türkçedeki karşılığı tek bir cümledir.

- *It is known that she suffers from asthma.*
- *That she suffers from asthma is known.*
- *She is known to suffer from asthma.*

Bu üç cümlenin çevirisi:

Onun astımdan muzdarip olduğu bilinir.

Not: Geniş zamanın edilgen hali değişik biçimlerde Türkçeye aktarılabilir. Yukarıdaki örnekte bilmek yüklemi bilinir, bilinmektedir ya da biliniyor biçiminde çevirilebilir.

□ *It was found that strains from relapsed patients had high-grade resistance.*

□ *That strains from relapsed patients had high-grade resistance was found.*

□ *Strains from relapsed patients were found to have high-grade resistance.*

Relapsı olan hastalardaki suşların yüksek derecede rezistansı olduğu bulundu.

□ *It is thought that the main reservoirs of B. burgdorferi are various mammals.*

□ *That the main reservoirs of B. burgdorferi are various mammals is thought.*

□ *The main reservoirs of B. burgdorferi are thought to be various mammals.*

B. burgdorferi'nin ana rezervuarlarının çeşitli memeliler olduğu sanılmaktadır.

Çift Passive

- It is known that this drug is absorbed in the kidneys.*
 - That this drug is absorbed in the kidneys is known.*
 - This drug is known to be absorbed in the kidneys.*
- Bu ilacın böbreklerde emildiği bililir.

- It is known that cancer of the lung is caused by smoking.*
 - That cancer of the lung is caused by smoking is known.*
 - Cancer of the lung is known to be caused by smoking.*
- Akciğer kanserine sigara içmenin neden olduğu bililir.

Not: Yukarıdaki iki örnekte olduğu gibi, hem ana cümle hem de yan cümle edilgen çatı ile kurulabilir. Mümkünse bu cümlelerin Türkçe karşılıkları da edilgen kurulmalıdır. Ancak ikinci örnekte “cause” fiili İngilizce cümlede edilgen olarak kullanılmasına rağmen Türkçeye edilgen hali ile aktarılamamıştır. Bu durum çeviride katı kurallar olmadığı ve bire bir çevirinin mümkün olmadığı bir kanıttır.

Alıştırmalar

1. It is believed that nothing can travel faster than electro-magnetic waves.
2. It is thought that this is a major factor among patients with asthma.
3. Clinical asthma tends to be regarded as a single disease entity.
4. A number of irritant stimuli have been shown to produce episodes of bronchospasm in patients with asthma.
5. It should be noted that samples may be obtained by swabbing the bronchial walls.
6. Cigarette smoking is known to stimulate release of some enzymes.
7. Oral steroids tend to be underused in the management of acute severe asthma.
8. Some commonly used drugs are known to aggravate epilepsy.
9. It has become clear that serotonin (5HT) has more specific action in bringing about cranial vasoconstriction.
10. That DDS-resistant relapses were very rare was clear.

11. It has been suggested that *B. burgdorferi* Osp A serotypes differ in their organotropism.

12. That the various etiologies are more obscure in psychiatry does not argue against their existence.

5. “THAT” İLE KURULAN DİĞER YAPILAR VE BENZERLERİ

5.1. İsim + That (appositive noun clauses)

“That” ile başlayan özne ya da nesne durumundaki cümlecikte “that” yapısından önce bir isim kullanılır. En yaygın olanları: “idea”, “claim”, “fact”, “evidence”, “belief”, “data” ve “finding”.

❑ *The fact that symptoms may be absent obscures the true incidence of the disease.*

Semptomların olmaması hastalığın hakiki insidansını gizler.

❑ *The idea that smoking causes lung cancer is common.*

Sigara içmenin akciğer kanserine neden olduğu görüşü yaygındır.

❑ *I don't accept the claim that this disease is contagious.*

Bu hastalığın bulaşıcı olduğu iddiasını kabul etmiyorum.

❑ *I object to the belief that this disease is transmitted by insects.*

Bu hastalığın böcekler yoluyla bulaştığı inancına karşıyım.

Not: “That” yapısından önce kullanılan bazı isimleri çevirirken dair ya da ilişkin sözcüklerini kullanmak uygundur.

❑ *There was little evidence that certain types of patients benefited from adjuvant chemotherapy.*

Belli tipte hastaların adjuvant kemoterapiden daha az faydalandığına ilişkin çok az delil vardır.

❑ *The data that this drug has some side effects are unreliable.*

Bu ilacın bazı yan etkileri olduğuna dair veriler güvenilir değildir.

❑ *The findings that the sedimentation rate is high are conflicting.*

Sedimentasyon hızının yüksek olduğuna ilişkin bulgular çelişkilidir.

Alıştırmalar

1. There is now evidence that the pineal gland is an active gland.
2. The claim that cannabis is harmful to health is controversial.
3. The belief that electromagnetic waves are harmful to health is shared by everyone.
4. Earlier ideas that this pattern was seen predominantly among patients with emphysema have not been substantiated by comparative clinico-pathological studies.

5.2. Is That (noun clauses with “that” as subject complement)

Bu yapının kullanıldığı cümlelerin Türkçe karşılığı -mesidir ya da -masıdır ekleri ile bitirilir.

☐ *The advantage of this drug is that it has a large spectrum.*

Bu ilacın avantajı geniş bir spektruma sahip olmasıdır.

☐ *A feature of chronic mitral regurgitation is that the left atrium is much larger than that in mitral stenosis.*

Kronik mitral regürjitasyonun bir özelliği sol atriumun mitral stenozdakiinden çok daha geniş olmasıdır.

Alıştırmalar

1. The obvious disadvantage is that it is nonspecific and can induce a powerful nonspecific immune response.
2. The answer is that pacemakers only control the rate of the heart and cannot stimulate dead muscle.
3. A frequent clinical observation is that worsening asthma may be associated with a relatively trivial upper respiratory tract infection.
4. One possibility is that adjuvant chemotherapy has no effect on overall survival.
5. The main point is that the cells of the donor must be compatible with the serum of the recipient.

5.3. In That (correlative conjunction expressing similarity)

Bu yapının bulunduğu cümleleri çevirirken yönünden ya da bakımından sözcüklerini kullanmak uygun olacaktır.

□ *Some of the immune mechanisms are non-specific in that they counteract a wide variety of infective agents.*

İmmün mekanizmaların bazıları çok çeşitli infektif ajanlara karşı koymaları bakımından nonspesifiktir.

□ *The methylxanthines are pharmacologically complementary to the sympathomimetic drugs in that they are phosphodiesterase inhibitors.*

Metilksantinler fosfodiesteraz inhibitörü olmaları yönünden semptomimetik ilaçların farmakolojik olarak tamamlayıcılarıdır.

Alıştırmalar

1. This drug is preferred in that it has a large spectrum.
2. This method is advantageous in that it is less expensive and time-consuming.
3. Aspirin is superior to all other analgesics in that it has fewer side-effects.

5.4. That is/Namely/i.e.

Bu yapılar (sentence connectors indicating explanation) Türkçeye yani biçiminde çevirilebilir.

□ *This substance is a carbohydrate. That is, a compound which is composed of C, O and H atom.*

Bu madde bir karbonhidrattır. Yani, karbon, oksijen ve hidrojen atomlarından oluşan bir bileşik.

□ *Two factors may contribute to intraluminal narrowing or obstruction; namely excess mucus and mucosal edema.*

İki faktör lümen içi daralmaya ya da obstrüksiyona katkıda bulunabilir. Yani, aşırı mukus ve mukozal ödem.

□ *Both the chest wall (rib cage + diaphragm) and the lungs are elastic structures, i.e. they oppose deformation by developing a recoiling force.*

Hem göğüs duvarı (göğüs kafesi + diyafram) hem de akciğerler elastik yapılardır. Yani, bir yaylanma gücü oluşturarak deformasyona karşı koyarlar.

Not: i.e. kısaltması e.g. kısaltması ile karıştırılmamalıdır. e.g. örnek verirken kullanılır.

□ *Occasionally the cause may be obvious, e.g. left ventricular failure.*
Ara sıra sebep açıktır. Örneğin sol ventrikül yetmezliği.

Alıştırmalar

1. The majority of children and young adults with asthma are atopic -that is, they have an immediate or type I allergic response to certain allergens.

2. The other extreme of the vital capacity (VC) is the residual volume, i.e. the volume of air remaining in the lungs at the end of a maximal expiration.

3. IgA is particularly concerned with surface protection, i.e. defense at mucosal surfaces.

4. The aorta is described in three parts, namely the ascending aorta, the arch of the aorta and the descending aorta.

5.5. So ...That ve Such ...That

Bu yapıları o kadar... ki biçiminde Türkçeye çevirebiliriz.

□ *This point is so important that we cannot ignore it.*
Bu nokta o kadar önemli ki göz ardı edemeyiz.

□ *This technique yields such good results that all surgeons try to use it.*
Bu teknik o kadar iyi sonuçlar verir ki bütün cerrahlar onu kullanmaya çalışır.

Alıştırmalar

1. Viruses are so small that many of them are not visible with a light microscope.

2. The scapula is so attached by the muscles that it can glide across the surface of the thorax.

3. In diabetes mellitus the level of the glucose in the glomerular filtrate may be so high that the renal tubules cannot reabsorb all of the glucose presented to them.

5.6. Too+ Adjective+ To Infinitive

Adjective+Enough+ To Infinitive ve Enough+Noun+ To Infinitive

Sıfatların bu kullanımında yer alan “too”, cümlelerin mastarını olumsuz hale getirir. Bu cümleler Türkçeye -meyecek kadar kalıbı ile aktarılır.

He is too old to be operated.
Ameliyat edilemeyecek kadar yaşlı.

It is too small to detect.
Tespit edilemeyecek kadar küçük.

Sıfatlar ve isimlerin “enough” ile birlikte kullanıldığı cümleler Türkçeye -ecek kadar kalıbıyla yansıtılır.

He is not young enough to be operated.
Ameliyat olacak kadar genç değil.

It is not big enough to detect.
Tespit edilecek kadar büyük değil.

We haven't got enough data to reach a decision.
Bir karara varacak kadar verimiz yok.

We haven't got enough time to paint the ward.
Servisi boyayacak kadar zamanımız yok.

Alıştırmalar

1. The tumor is too large to be removed.
2. The cancer is too advanced to cure.
3. It is too insoluble to be injected.
4. Anemia may be severe enough to lead to tissue hypoxia.
5. Hematemesis is rarely heavy enough to constitute a medical emergency.
6. Simple scoliosis or kyphosis is rarely severe enough to affect cardio-respiratory function.

5.7. Whether/If

Bu yapı Türkçedeki ... olup olmadığı, ister... ister... ya da bu mu yoksa şu mu kalıplarına tekabül eder. Tıpkı “that” gibi bir tümcenin öznesi ya da nesnesidir.

Whether prophylactic use of corticosteroids prevents the development of pulmonary fibrosis in sarcoidosis is not known.

Profilaktik kortikosteroid kullanımının sarkoidoziste pulmoner fibrozis gelişimini engelleyip engellemediği bilinmiyor.

Scientists wanted to find out whether cancer can be cured.

Bilim adamları kanserin tedavi edilip edilemeyeceğini keşfetmek istedikler.

The most important question is whether the airway narrowing is variable or fixed.

En önemli soru havayolu darlığının değişken mi yoksa sabit mi olduğudur.

Whether this disease is ulcer or cancer of the stomach is not known.

Bu hastalığın mide kanseri mi yoksa mide ülseri mi olduğu bilinmiyor.

You can recover whether you take medicine or undergo an operation.

İster ilaç al ister ameliyat ol iyileşebilirsin.

□ *You cannot alleviate this pain whether you take aspirin or novalgine.*
İster aspirin ister novaljin al bu ağrıyı hafifletemezsin.

Alıştırmalar

1. The doctors must reach a decision whether they should remove the kidney or not.
2. A meta-analysis was carried out to assess whether chemotherapy improves overall survival.
3. Whether these changes are due to zinc alone or to both zinc and copper is not clear.
4. Whether these and others will prove to be truly tumor-specific remains to be seen.

5.8. Cleft Sentences

Bu cümleler İngilizcede vurgu yapmak için kullanılır. Vurgulu kısım Türkçede ses tonu ile belirgin hale getirilebilir. Yazılı metinlerde vurgulanan bölüm yüklemden hemen önce gelir.

□ *It is these oxygen free radicals that threaten the cell.*
Hücreyi tehdit eden şeyler bu serbest oksijenli radikallerdir.

□ *It is my sister who killed the cat.*
Kediyi öldüren benim kız kardeşimdir.

□ *It is the nurse who administered the medicine to the patient.*
İlacı hastaya veren hemşiredir.

Alıştırmalar

1. It is the thymus which 'teaches' the T-cells what to recognize as 'self'.
2. It is this contraction of fibrin that expresses the serum and binds the clot into a firm mass.
3. It is the polydipsia that keeps the patients with diabetes insipidus healthy.

6. SORU KELİMELERİ İLE KURULAN CÜMLELER

Soru kelimeleri ile başlayan öbekler ya cümlenin öznesi ya da nesnesi olarak kullanılırlar. Bu kelimelerle başlayan ve sonunda nokta bulunan cümleler soru değil önermedir.

- *All living things produce what are known as 'free radicals'.*
Bütün canlılar, serbest radikal olarak bilinen şeyleri üretirler.
- *When the patient died was established by the coroner.*
Hastanın ne zaman öldüğü adli tabip tarafından belirlendi.
- *Where the disease first appeared still remains unknown.*
Hastalığın ilk olarak ortaya çıktığı yer hâlâ bilinmiyor.
- *They could not reveal why the white cell count was high.*
Lökosit sayısının neden yüksek olduğunu açıklayamadılar.
- *How they succeeded in saving this patient is a mystery for me.*
Hastayı kurtarmayı nasıl başardıkları benim için bir giz.

Alıştırmalar

1. What measures are necessary when an epidemic breaks out is always debated.
2. The course of the disease depends on when the first symptoms appeared.
3. Clostridium tetani cannot grow where there is not oxygen.
4. One may ask why DDS monotherapy appeared to be successful for so many years.
5. Further studies may explain why one treatment seems more effective in one patient than in another.
6. The immune system does not always know how it should respond to the new enemies.

7. “EVER” İLE BİTEN KELİMELERLE KURULAN ÖBEKLER VE CÜMLELER

“Ever” ile biten kelimelerle kurulu öbekler cümlenin öznesi ya da nesnesi konumundadırlar. İlaveten, “ever” ile sonlanan kelimelerle kurulmuş cümlecikler bağlaç olup iki ayrı cümleyi de birleştirirler.

□ *Whatever vitamin you take is useful.*

Aldığımız her vitamin faydalıdır.

□ *You cannot remove this mass whatever approach you employ.*

Hangi yaklaşımı kullanırsanız kullanın bu kitleyi çıkaramazsınız.

□ *Whichever statistical method we used did not show any significant difference.*

Kullandığımız hiçbir metot anlamlı bir fark göstermedi.

□ *Whichever the case was the patients were referred to well-equipped hospitals.*

Vaka ne olursa olsun hastalar iyi donanımlı hastanelere sevk edildi.

□ *Whenever the patient is discharged is convenient for his family.*

Hastanın ne zaman taburcu edileceği, ailesi için önemli değil.

□ *Children panic whenever there is parental conflict.*

Ne zaman ebeveynler arası bir çatışma olsa çocuklar panik olur.

□ *Wherever DDS-resistant strains were found was declared dangerous zone.*

DDS'ye dirençli suşların bulunduğu her yer tehlikeli bölge olarak ilan edildi.

□ *DDS-resistant strains were found wherever they were sought.*

DDS'ye dirençli suşlar nerede arandırsa orada bulundular.

□ *Whoever collects the data must be sure of their reliability.*

Verileri toplayan herkes güvenilirliklerinden emin olmalıdır.

□ *Whoever the investigator is he seems to have found contradictory results.*
Araştırmacı her kimse çelişkili sonuçlar bulmuş gibi görünüyor.

□ *However you collect the data is essential for the reliability of the test.*
Verileri nasıl topladığınız testin güvenilirliği açısından hayatidir.

□ *However high their blood pressure is, some patients continue to eat food rich in salt.*

Bazı hastalar tansiyonları ne kadar yüksek olursa olsun, bol tuzlu gıdalar yemeye devam ederler.

Alıştırmalar

1. Whatever comes to your mind is reasonable for me.
2. Whatever measures we take, the epidemic is still wreaking havoc.
3. Whatever the causative agent, this involvement presents with abdominal cramps, diarrhea and sometimes fever.
4. Whenever some scientists claim that they have found a cure for cancer, the others try to prove it is useless.
5. Wherever this disease is sporadic is considered safe.
6. Wherever we go, we see the positive effects of the recently introduced protective measures.
7. Whoever catches this disease will be a life-long carrier.
8. Whoever the patient is, he must obey the rules in the hospital.
9. However the suture is put affects the appearance of the scar.
10. However much it costs, we will have to use this assay.

8. AS

8.1. Kadar

Bu yapı İngilizcede eşitlik anlatan karşılaştırma formlarında kullanılır.

□ *This painkiller is as strong as novalgine.*
Bu ağrı kesici novalgin kadar güçlüdür.

Yukarıda olduğu gibi “as ... as” arasında bir sıfat ya da zarf kullanılır. Bu yapının Türkçedeki karşılığı kadar sözcüğüdür. Ancak yukarıdaki cümleyi olumsuz kurduğunuzda ilk “as” sözcüğünün yerini “so” alır. Çeviri değişmez.

□ *This painkiller is not so strong as novalgine.*
Bu ağrı kesici novalgin kadar güçlü değildir.
Yukarıdaki cümle “as ... as” ile kurulursa da doğru kabul edilir.

Alıştırmalar

1. This pain is not as localized as acute colic.
2. The excretion of streptomycin by the kidneys is not so rapid as penicillin.
3. The history is only as accurate as the patient's ability to describe the symptoms.

8.2. -iken

“As”, zaman ifade eden yan cümlelerin başında kullanılır. Türkçe karşılığı ... (i) ken sözcüğüdür.

□ *Lobar pneumonia often appears as the rash is fading.*
Lobar pnömoni sıklıkla döküntüler solarken ortaya çıkar.

Alıştırmalar

1. It is usually unilateral and often appears as the other signs of illness are settling.

2. As the blood passes through the liver, excess glucose is transported with the aid of insulin into the liver cells.

3. As the urethra leaves the bladder, it is surrounded by the external or urethral sphincter.

8.3. -dıkça

“As” eş zamanlı olayları aktarmada da kullanılır. Yapının bu görevi Türkçeye ...dıkça eki ile aktarılır.

□ *The pyrexia settles as the glands regress.*

Bezler küçüldükçe ateş düşer.

Alıştırmalar

1. The food passes into the blood as it is digested in the digestive system.

2. As urine accumulates in the bladder, the muscle fibers of its walls become gradually stretched.

3. The temperature is raised at the onset, and there are often exacerbations of fever as other glands enlarge.

4. As greater experience is gained with these new imaging techniques, staging of bladder neoplasms will most likely be much more accurate.

8.4. -dığı için

“As”, “adverbial clause of reason” cümlelerinde sebep anlatır.

□ *Young children with otitis media seldom complain of earache and, as the signs of otitis are overshadowed by measles, the ears should be examined routinely.*

Otitis mediaı küçük çocuklar nadiren kulak ağrısından şikayet ederler ve otitisin bulguları kızamık tarafından gizlendiği için kulaklar rutin olarak muayene edilmelidir.

Alıştırmalar

1. Bleeding into the major airways is usually apparent as the patient coughs up blood (hemoptysis) .
2. Bile salts do not appear in the faeces as they are reabsorbed from the small intestine and return to the liver.
3. Unlike other forms of pancreatitis, a raised serum amylase has little diagnostic value as this is also raised in uncomplicated parotitis.

8.5. Olarak

“As”, “preposition” olarak bir isim ile birlikte kullanılır. Bu durumdaki karşılığı Türkçedeki olarak kelimesidir.

□ *Occasionally the disease presents only as a benign viral meningitis; more rarely, only as an orchitis or pancreatitis.*

Hastalık ara sıra sadece iyi huylu viral menenjit olarak kendini gösterir; daha az sıklıkla sadece orşit ya da pankreatit olarak.

Alıştırmalar

1. Iron is stored in the tissues as ferritin and hemosiderin.
2. The cell surface molecules or antigens may be recognized as foreign.
3. Calcium containing stones can occur as calcium phosphate or calcium oxalate or, more commonly, as a mixture of the two.
4. Normal ventilation is sometimes known as thoracic and diaphragmatic or abdominal breathing.
5. When histologic examination demonstrates muscle invasion and bi-manual examination reveals induration of the bladder wall, the disease is classified as stage B2.

8.6. -de olduğu gibi

“As in”, “as with”, “as is/was/may” kalıplarının karşılığı –de olduğu gibi sözcükleridir. İki şey arasındaki benzerliği ifade ederken kullanılır.

□ *Fetal infection may follow primary and commonly subclinical maternal infection during pregnancy as with toxoplasmosis and rubella.*

Toksoplazmozis ve rubellada olduğu gibi fetal enfeksiyon, hamilelik esnasındaki primer ve sıklıkla subklinik maternal enfeksiyonu izleyebilir.

Alıştırmalar

1. As in our hospital, they are employing the most recently introduced drugs.

2. Inhibition of the saliva is caused by activity of the sympathetic nerve fibers as in fear or excitement.

3. Prolongation of the PR interval is common as is partial heart block of the Wenckebach type.

4. As with left ventricular hypertrophy, ST depression and T wave inversion may develop in the leads with tall R waves in right ventricular hypertrophy.

5. The threat of AIDS is spreading in many countries all over the world as in Africa.

8.7. Gibi

“Such as” örnek verirken kullanılır ve gibi kelimesi ile Türkçeye aktarılabilir.

□ *There may be signs of metastasis such as palpable abdominal masses or supraclavicular lymphadenopathy.*

Palpe edilebilir abdominal kitleler ya da supraklaviküler lenfadenopati gibi metastaz işaretleri bulunabilir.

Alıştırmalar

1. The number of eosinophils is sometimes increased in allergic states such as asthma, certain skin diseases and infections with intestinal parasites.

2. The alveolar-capillary membrane may be thickened by disease such as pulmonary edema or fibrosis.

3. Certain substances in food such as meat extracts, partially digested proteins, alcohol and caffeine, even in small amounts, can cause release of gastrin.

4. Malnutrition and debilitating diseases such as thyrotoxicosis may cause a negative nitrogen balance.

8.8. Gibi

Cümlelerin ieriklerinde geriye dönük hatırlatma var ise “as” in karşılığı gibi kelimesidir.

□ *As we demonstrated, the results were contradictory.*

Gösterdiğimiz gibi sonuçlar çelişkiliydi.

Alıştırmalar

1. As shown before, this disease is contagious.

2. The external carotid artery, as its name suggests, supplies the outer surface of the head and neck.

3. As mentioned, water retention in heart failure is usually secondary to sodium retention.

4. Lung biopsy can be done trans-bronchially as described above.